

Mariusz Błaszczak, Minister SWiA Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji 02-591 Warszawa ul.
Stefana Batorego 5

Warszawa, 2016-06-07

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW
KANCELARIA SEJMU

Odpowiedź na interpelację nr 2950

**Odp. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację numer 2950 Posła na Sejm
RP Pana Zbigniewa Sosnowskiego w sprawie niepokojącego wzrostu czynów kryminalnych
popęlnianych przez osoby niepełnoletnie**

W załączeniu uprzejmie przekazuję odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację
interpelację numer 2950 Posła na Sejm RP Pana Zbigniewa Sosnowskiego w sprawie niepokojącego
wzrostu czynów kryminalnych popęlnianych przez osoby niepełnoletnie.

Załączniki:

1. ODP. MSWIA NA INTERPEL. NR 2950.DOC

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć
oprogramowania do weryfikacji podpisu Data złożenia podpisu:

2016-06-15T14:12:18Z

Podpis elektroniczny

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację numer 2950 Posła na Sejm RP Pana Zbigniewa Sosnowskiego w sprawie *niepokojącego wzrostu czynów kryminalnych popełnianych przez osoby niepełnoletnie*, uprzejmie przedstawiam informacje pozostające w zakresie właściwości Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Na wstępie pragnę wskazać, że na podstawie zarządzenia Nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie *szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji* (t.j.: Dz. Urz. KGP z 2013 r., poz. 50 z późn. zm.) jednostki organizacyjne Policji, w ramach własnych struktur, biorąc pod uwagę możliwości etatowe, tworzą komórki lub samodzielne stanowiska zajmujące się problematyką nieletnich. Stosownie do § 20 ust. 1 ww. zarządzenia w służbie prewencyjnej Policji komórki organizacyjne noszą m.in. następujące nazwy: prewencji, prewencji kryminalnej, profilaktyki społecznej czy nieletnich i patologii.

Metody i formy wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich reguluje zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie *metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich* (Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 64 z późn. zm.). Zgodnie z § 3 powyższego zarządzenia zadania w zakresie rozpoznawania zjawisk demoralizacji i przestępczości nieletnich wykonują w toku codziennej służby policjanci służby prewencyjnej i kryminalnej. Natomiast zadania w zakresie przedsięwzięć prewencyjnych podejmowanych na rzecz zapobiegania niedostosowaniu społecznemu oraz przeciwdziałaniu demoralizacji i przestępczości nieletnich wykonują komórki organizacyjne do spraw nieletnich i patologii oraz osoby wykonujące zadania na samodzielnym stanowisku do spraw nieletnich i patologii. Powyższe zadania obejmują w szczególności:

- ujawnianie nieletnich sprawców czynów karalnych oraz wykazujących przejawy demoralizacji, a w przypadku braku w strukturach służby kryminalnej komórki do spraw przestępczości nieletnich, także wykonywanie czynności wynikających z art. 32e ustawy z dnia

26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j.: Dz. U. z 2014 r., poz. 382 z późn. zm.) oraz art. 308 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.);

- realizację przedsięwzięć w zakresie zapobiegania demoralizacji i przestępczości nieletnich;
- inicjowanie oraz udział w budowaniu lokalnych systemów przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa środowisk lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości i demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej;
- współpracę z sądami rodzinnymi, placówkami i instytucjami ustawowo lub statutowo powołanymi do zajmowania się problematyką małoletnich i nieletnich oraz samorządami lokalnymi;
- przekazywanie informacji o nieletnich sprawcach czynów karalnych oraz zagrożonych demoralizacją dzielnicowemu odpowiedzialnemu za rejon, w którym nieletni zamieszkuje;
- współdziałanie ze służbą kryminalną w celu rozpoznania osób, środowisk i zdarzeń wpływających demoralizująco na małoletnich i nieletnich;
- zapewnienie przepływu informacji o nieletnich zagrożonych demoralizacją między poszczególnymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi Policji;
- prowadzenie wykazu czynności profilaktycznych podjętych w sprawach małoletnich i nieletnich;
- pisemne zawiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych małoletniego o fakcie legitymowania go przez Policję, gdy pozostawał w porze nocnej bez opieki rodziców lub opiekunów w miejscu i okolicznościach, w których mógł stać się ofiarą, bądź sprawcą przestępstwa lub wykroczenia, gdy nie został przekazany rodzicom lub opiekunom prawnym.

Komórki do spraw nieletnich i patologii komend: wojewódzkich, miejskich i powiatowych dodatkowo koordynują i sprawują nadzór nad realizacją zadań przez komórki do spraw nieletnich i patologii funkcjonujące na obszarze działania tych komend oraz określają zasady współpracy w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich komórek i jednostek organizacyjnych Policji funkcjonujących na tym obszarze.

Jednocześnie uprzejmie informuję – w kontekście przywołanego przez Pana Posła wzrostu liczby czynów karalnych wypełniających znamiona przestępstw popełnionych przez nieletnich w okresie pierwszego kwartału 2016 roku w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku, że wzrost ten trzeba jednak rozpatrywać z szerszej perspektywy czasowej, obejmującej także pierwszy kwartał 2014 roku. Wówczas okazuje się, że teza o nasilaniu się zjawiska przestępczości nieletnich, nie ma wyraźnych podstaw merytorycznych. Należy bowiem mieć na względzie fakt, że w pierwszym kwartale 2014 roku stwierdzono popełnienie 16.993 przestępstw przez osoby nieletnie, po czym w 2015 roku nastąpiło gwałtowne obniżenie skali tego zjawiska – do poziomu 8.976 takich przypadków. Uzyskany w 2016 roku wskaźnik na poziomie 11.163 nie powinien być w tym szerszym ujęciu interpretowany jako sygnał o istnieniu jakiegoś szczególnie negatywnego trendu.

Interpretując dane statystyczne na temat przestępczości nieletnich należy także uwzględnić fakt, że wzrost liczby czynów stwierdzonych, w przypadku których sprawstwo przypisano nieletnim, nie musi znamionować nasilania się zjawisk patologicznych, lecz stanowić odzwierciedlenie poprawy skuteczności działalności wykrywczej Policji. Odnotowany w pierwszym kwartale 2016 roku wzrost wskaźników wykrywalności – zauważalny szczególnie wyraźnie w kategoriach przestępstw mających największy wpływ na obraz statystyczny przestępczości nieletnich (a więc najliczniejszych), tj. kradzież z włamaniem, kradzież cudzej rzeczy, czy rozboje i wymuszenia – mógł mieć wpływ na większą w tym okresie liczbę ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych.

Ponadto należy zauważyć, że zjawisko przestępczości nieletnich jest bardzo złożone, uwarunkowane wieloma czynnikami zewnętrznymi w tym środowiskowymi, na które Policja jako instytucja nie posiada bezpośredniego i wyłącznego wpływu. Niemniej Policja podejmuje szereg działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz innych działań prewencyjnych zmierzających m.in. do podnoszenia wśród nieletnich i młodzieży stopnia świadomości prawnej w zakresie odpowiedzialności nieletnich. Przedsięwzięcia te mogą mieć pozytywny wpływ na kreowanie właściwych postaw, a w konsekwencji stanowić jeden z czynników ograniczających skalę przestępczości nieletnich.

Istotnym elementem działań Policji jest również stałe monitorowanie zagrożeń przestępczością nieletnich, a także ujawnianie okoliczności, mających wpływ na demoralizację. Wzmocniona współpraca z sądami rodzinnymi wpływa nie tylko na zmniejszenie przestępczości, ale przede wszystkim stanowi wartość dodaną dla samego procesu socjalizacji nieletnich wchodzących w konflikt z prawem. Warto przy tym zaznaczyć, że zgodnie z ustawą *o postępowaniu w sprawach nieletnich* w sprawie nieletniego należy kierować się przede wszystkim jego dobrem, dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu. Nie należy represjonować nieletnich, lecz stwarzać im warunki do normalnego życia, zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.

Odnosząc się do pozostałych kwestii podniesionych w interpelacji pragnę wskazać, że działania Policji opierają się i wynikają przede wszystkim ze szczegółowych analiz przestępczości oraz zjawisk patologicznych występujących na terenie działania poszczególnych jednostek organizacyjnych Policji. Analizy takie wykonywane są okresowo przez komendy wojewódzkie Policji na podstawie danych z podległych jednostek organizacyjnych oraz stanowią podstawę do planowania rodzaju i intensywności działań podejmowanych przez policjantów poszczególnych jednostek.

Należy również wyjaśnić, że Policja jest organem powołanym do zapobiegania przestępczości oraz ścigania sprawców przestępstw. Poza zakresem właściwości Policji pozostaje prowadzenie analiz podłoża psychicznego oraz uwarunkowań środowiskowych nieletniego sprawcy. Rolą Policji w trakcie wykonywania czynności procesowych w związku z zaistniałym przestępstwem (czynem karalnym) jest natomiast zebranie materiału dowodowego. Ponadto, Policja zgodnie z ustawowymi zadaniami zobowiązana jest reagować na każdy sygnał dotyczący rozpowszechniania czy udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Jednocześnie uprzejmie informuję, zgodnie ze stanowiskiem Komendy Głównej Policji, że z posiadanych przez Policję danych statystycznych wynika, iż udział nieletnich sprawców czynów karalnych w stosunku do ogółu podejrzanych w kategorii zarówno kradzież i kradzież z włamaniem, spadł w 2015 roku w porównaniu do 2014 roku o 1,1 p.p., z poziomu 7,1% do 6%. W kategorii kradzież z włamaniem w 2014 roku udział nieletnich wśród ogółu podejrzanych wyniósł 9,7%, natomiast w 2015 roku – 7,2%, co stanowi spadek o 2,5 p.p. Dane za 2016 roku będą znane po zakończeniu tego okresu statystycznego, choć informacja za pierwszy kwartał może być odczytywana jako negatywna tendencja w stosunku do analogicznego okresu 2015 roku, ale w stosunku do 2014 roku wskazuje na progres w tym parametrze statystycznym.

Natomiast pozostałe wnioskowane przez Pana Posła dane statystyczne przedstawiają załączone do niniejszej odpowiedzi zestawienia tabelaryczne zatytułowane: Wybrane grupy aktów w okresie styczeń-marzec w latach 2014-2016 według jednostki rejestrującej (załącznik numer 1) oraz Wybrane grupy aktów w latach 2014-2015 według jednostki rejestrującej (załącznik numer 2).

Niezależnie od przedstawionych powyżej wyjaśnień pragnę wskazać, że uchwałą Nr 23 z dnia 8 marca 2016 roku (M. P. poz. 293) Rada Ministrów ustanowiła „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017”, zwany dalej „Programem”, będący kontynuacją „Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej”, realizowanego w latach 2007 – 2015. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji jako koordynator działań realizowanych w ramach Programu zainaugurował Program w dniu 21 marca 2016 roku. Koordynacja Programu będzie odbywać się przy pomocy Międzyresortowego Zespołu do spraw Programu. Przewiduje się, że realizacja Programu wpłynie na: podniesienie poziomu wiedzy i aktywizację społeczeństwa w zakresie zapobiegania przestępczości i aspołecznych zachowań; poprawienie wizerunku Policji i innych służb działających w ww. zakresie; przeciwdziałanie przestępczości pospolitej (włamania, kradzieże, pobicia, uszkodzenia mienia, itd.); organizowanie na poziomie lokalnym i ogólnokrajowym działań na rzecz bezpieczeństwa aktywizujących społeczności lokalne, jednostki samorządu terytorialnego, służby powołane do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz inne instytucje; poprawę bezpieczeństwa dzieci i młodzieży; ograniczanie patologii i aspołecznych zachowań oraz realizację przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa przestrzeni społeczności lokalnych.

Główny cel Programu pn. Wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe: 1) Bezpieczeństwo w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa, 2) Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrona dzieci i młodzieży, 3) Edukacja dla bezpieczeństwa.

Działania z tego zakresu prowadzone będą w gminach i powiatach na terenie całego kraju. Realizacja projektów poprzedzona będzie diagnozą, oceną możliwości ich wdrożenia przez wnioskodawców oraz określeniem zakresu zadań wpisujących się w obszary Programu. Projekty złożone przez wnioskodawców w ramach naboru wniosków, zostaną zweryfikowane przez właściwe instytucje odpowiedzialne za ocenę i wybór projektów do dofinansowania. Do dofinansowania wybierane będą

projekty, które spełnią kryteria określone na kolejnych etapach oceny i w sposób najbardziej efektywny pozwolą na osiągnięcie celów założonych w Programie.

Szczegółowe cele Programu będą finansowane w ramach dotacji oraz zostaną zrealizowane poprzez: 1) jednostki samorządu terytorialnego, które zawrą z wojewodą porozumienia administracyjne, 2) organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2016 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.) nieprowadzące działalności gospodarczej, które zawrą z wojewodą umowy cywilnoprawne.

Na poziomie centralnym zostaną podjęte działania dotyczące koordynacji i nadzoru na zadaniami związanymi z wdrażaniem i realizacją Programu. W trakcie realizacji „Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej” w latach 2007 – 2015 opracowane zostały raporty ewaluacyjne, które posłużyły m.in. do identyfikacji nowych i aktualizacji istniejących obszarów tematycznych. Stanowiły one także punkt wyjścia do opracowania kolejnego planu finansowania omawianego przedsięwzięcia.

Obecnie Program zakłada: 1) Przeciwdziałanie społecznym źródłom przestępczości, 2) Realizację i wdrażanie działań z zakresu prawa, eliminujących elementy kryminogenne w sferze społecznej życia, 3) Tworzenie stabilnych mechanizmów wspierania instytucji rządowych i samorządowych w ich aktywności na rzecz bezpieczeństwa i pożytku publicznego.

Ponadto w ramach Programu wspierane będą przede wszystkim kompleksowe (systemowe) przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, z uwzględnieniem działań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym, w tym przeciwdziałania przemocy, narkomanii oraz ograniczania dostępu do substancji psychoaktywnych tzw. dopalaczy, a także poprawiające infrastrukturę bezpieczeństwa, szczególnie w ramach tzw. lokalnych systemów bezpieczeństwa. Zapewnienie bezpieczeństwa w miejscach publicznych opisane w Programie, szczególnie z uwzględnieniem ww. lokalnych systemów bezpieczeństwa jest zgodne z zapisami Strategii Sprawne Państwo 2020. Lokalne systemy bezpieczeństwa dotyczyć będą działań na rzecz bezpiecznej przestrzeni, bezpiecznej infrastruktury oraz przeciwdziałania patologiom społecznym i przestępczości pospolitej (działania profilaktyczno-prewencyjne, informacyjne, edukacyjne).

Z poważaniem,

MINISTER

SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

z up. Jarosław Zieliński

Sekretarz Stanu

Załączniki:

1. Zestawienie tabelaryczne pn. Wybrane grupy aktów w okresie styczeń-marzec w latach 2014-2016 według jednostki rejestrującej;
2. Zestawienie tabelaryczne pn. Wybrane grupy aktów w latach 2014-2015 według jednostki rejestrującej.

Otrzymuje:

Sekretariat Prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska
mswia.gov.pl

tel. +48 22 621 20 20
fax +48 22 601 39 88

NACZELNIK
Wydziału ds. Parlamentarno Rządowych
Biura Ministra MSWiA
Izabella MIROTTA-MURAWSKA

DYREKTOR
Biura Ministra
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji
Wojciech STEPIEN

Załącznik nr 1

Grupa aktów prawnych	Wybrane grupy aktów w okresie styczeń-marzec w latach 2014-2016 według jednostki rejestrującej																							
	Przestępstwa stwierdzone			Stwierdzone popełnione przez nieletnich			% wykrycia			Podejrzani ogółem			Podejrzani - nieletni			Nieletni - nietrzeźwy			Nieletni - środek odurzający			Nieletni - narkotyk		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Falszerstwa gospodarcze	4 782	6 898	5 111	1	0	0	93,91	96,41	94,31	549	530	442	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Falszerstwa kryminalne	6 883	5 734	5 582	165	102	152	59,34	62,14	57,58	2 016	1 643	1 438	92	55	56	2	2	1	1	0	0	0	0	0
Oszustwo kryminalne	7 496	8 717	7 453	130	30	32	75,77	76,14	72,04	2 461	2 063	1 654	19	19	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przebieg obrotności gospodarczego - wg rozdziału XXXVI Kodeksu karnego	4 137	2 462	1 849	0	1	2	95,12	93,11	92,56	1 586	1 354	912	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości w ruchu drogowym	15 886	15 464	12 999	55	19	36	99,80	99,78	99,78	15 212	14 745	12 264	48	18	33	47	18	32	1	0	1	0	0	0
Razem kradzież cudzej rzeczy	39 004	32 608	29 088	1 876	1 108	1 300	40,81	43,18	46,41	10 295	9 499	8 772	952	539	677	7	3	4	0	0	1	0	0	0
Razem rozboje, kradzież i wymuszenia	4 321	2 718	2 708	1 975	747	799	84,24	80,82	86,75	2 208	1 793	1 868	446	218	280	5	2	6	1	0	2	0	0	0
Uszkodzenie rzeczy	11 190	9 775	9 594	879	350	570	40,27	40,96	42,85	3 102	2 916	2 979	517	308	357	31	18	12	0	0	0	0	0	0
Bójka i pobicie	1 906	1 553	1 348	440	300	264	84,70	87,24	88,70	2 869	2 394	2 185	603	361	329	6	6	3	2	0	0	0	0	0
Razem zabojeństwo	129	119	89	1	0	4	96,15	94,17	93,26	111	109	69	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kradzież z włamaniem	28 858	24 861	21 446	1 915	1 267	1 375	46,34	48,61	52,07	5 274	4 732	3 798	635	316	320	10	3	0	1	0	0	0	0	0
Zgwałcenie (art. 197 Kodeksu karnego)	268	280	301	20	15	27	83,82	79,86	78,07	150	161	127	18	21	18	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Pełny katalog przestępstw	230 603	210 969	192 030	16 993	8 976	11 163	73,26	74,78	75,12	89 629	82 860	76 437	6 241	3 720	4 310	144	82	97	70	22	33	1	2	1

Załącznik nr 2

Wybrane grupy aktów w latach 2014-2015 według jednostki rejestrującej																	
Grupa aktów prawnych	Przestępstwa stwierdzone		Stwierdzone popełnione przez nieletnich		% wykrycia		Podejrzani ogółem		Podejrzani - nieletni		Nieletni - nietrzeźwy		Nieletni - środek odurzający		Nieletni - narkotyki		
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	
Falszerstwa gospodarcze	22 335	22 922	2	0	90,61	92,05	2 202	1 862	2	0	0	0	0	0	0	0	
Falszerstwa kryminalne	28 128	27 697	573	407	53,00	54,90	7 818	6 457	257	198	4	4	1	0	0	0	
Oszustwo kryminalne	32 688	30 030	225	120	70,05	62,20	9 640	7 558	61	62	0	0	0	0	0	0	
Przeciwno obrotowi gospodarczemu - według rozdziału XXXVI Kodeksu karnego	11 587	9 283	1	3	91,81	91,33	5 669	4 741	0	3	0	0	0	0	0	0	
Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości w ruchu drogowym	74 191	64 512	201	107	99,80	99,77	70 989	61 586	182	105	179	103	3	1	0	0	
Razem kradzież cudzej rzeczy	174 898	150 800	4 686	3 814	30,51	29,97	36 345	31 340	2 593	1 867	25	12	1	0	0	0	
Razem rozboje, kradzież i wymuszenia	13 868	10 210	4 430	2 390	74,82	72,13	7 603	6 235	1 158	802	14	10	2	0	0	0	
Uszkodzenie rzeczy	47 360	43 777	2 141	1 276	32,20	30,51	11 172	10 074	1 374	1 093	51	41	1	0	0	0	
Bójka i pobicie	6 963	5 550	1 148	818	79,49	78,98	10 129	8 042	1 536	1 121	17	18	4	0	0	0	
Razem zabójstwo	532	502	3	4	95,89	94,65	458	448	4	4	0	0	0	0	0	0	
Kradzież z włamaniami	106 902	94 680	4 247	3 239	35,21	33,74	16 562	13 722	1 605	983	16	8	3	1	0	0	
Zgwałcenie (art. 197 Kodeksu karnego)	1 329	1 233	69	84	79,22	79,08	714	657	52	59	3	1	0	0	0	0	
Pełny katalog przestępstw	915 081	833 281	42 735	28 875	66,67	65,76	363 616	319 399	17 286	12 904	425	311	148	95	5	6	